

СУЧАСНІ ПОЗИЦІЇ КНР В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

© 2017 ХОМУТЕНКО Л. І., ТЕРЕЩЕНКО А. С.

УДК 339.5:339.9

Хомутенко Л. І., Терещенко А. С. Сучасні позиції КНР в умовах світової глобалізації

Сучасна геополітична ситуація свідчить про помітне посилення ролі Китаю у світі. У статті охарактеризовано Китай як країну, що займає провідні позиції у світовій торгівлі. Досліджено сучасний стан і перспективи розвитку економіки Китаю в умовах глобалізаційного розвитку. Описано якісний і кількісний характер сучасного рівня економічних інтеграційних процесів Китаю зі світовою економікою на основі аналізу даних Міністерства комерції КНР. Проаналізовано обсяги та масштаби руху ПІІ Китаю; виявлено нові тенденції у географії руху китайських інвестицій до країн ЄС. Висвітлено сучасні тенденції розвитку економічного співробітництва Китаю з країнами світу, зміцнення якого розглядається як результат зростаючої конкурентоспроможності КНР. Розглянуто основні напрями співробітництва, їх переваги та недоліки, а також можливі подальші перспективи. Встановлено, що зовнішня торгівля й інвестиційна діяльність країни будуть помітними у світі через їх масштабність та інтенсивність. Розкрито інструменти забезпечення економічного впливу Китаю.

Ключові слова: Китай, китайська модель економіки, прямі іноземні інвестиції, КНР, торговельні зв'язки, інвестиційні відносини, сценарії розвитку, зовнішня торгівля, глобалізація.

Рис.: 7. **Бібл.:** 15.

Хомутенко Людмила Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

E-mail: lyudmila_khomutenko@ukr.net

Терещенко Анастасія Сергіївна – студент, факультет банківських технологій, Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

E-mail: tereshchenkoanastasia16@gmail.com

УДК 339.5:339.9

UDC 339.5:339.9

Хомутенко Л. И., Терещенко А. С. Современные позиции КНР в условиях мировой глобализации

Современная геополитическая ситуация свидетельствует о заметном усилении роли Китая в мире. В статье Китай охарактеризован как страна, занимающая лидирующие позиции в мировой торговле. Исследованы современное состояние и перспективы развития экономики Китая в условиях глобализационного развития. Описаны качественные и количественные характеристики современного уровня экономических интеграционных процессов Китая с мировой экономикой на основе анализа данных Министерства коммерции КНР. Проанализированы объемы и масштабы движения ПИИ Китая; выявлены новые тенденции в географии движения китайских инвестиций в страны ЕС. Освещены современные тенденции развития экономического сотрудничества Китая со странами мира, укрепление которого рассматривается как результат растущей конкурентоспособности КНР. Рассмотрены основные направления сотрудничества, их преимущества и недостатки, а также возможные дальнейшие перспективы. Установлено, что внешняя торговля и инвестиционная деятельность страны будут заметными в мире по причине их масштабности и интенсивности. Раскрыты инструменты обеспечения экономического влияния Китая.

Ключевые слова: Китай, китайская модель экономики, прямые иностранные инвестиции, КНР, торговые связи, инвестиционные отношения, сценарии развития, внешняя торговля, глобализация.

Рис.: 7. **Библ.:** 15.

Хомутенко Людмила Ивановна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международной экономики, Учебно-научный институт бизнес-технологий «УАБД» Сумского государственного университета (ул. Петропавловская, 57, Суми, 40030, Украина)

E-mail: lyudmila_khomutenko@ukr.net

Терещенко Анастасия Сергеевна – студент, факультет банковских технологий, Учебно-научный институт бизнес-технологий «УАБД» Сумского государственного университета (ул. Петропавловская, 57, Суми, 40030, Украина)

E-mail: tereshchenkoanastasia16@gmail.com

Khomutenko L. I., Tereshchenko A. S. The Contemporary Positions of China in the Conditions of Globalization

The current geopolitical situation testifies to a noticeable strengthening of China's role in the world. The article describes China as the country that occupies a leading position in the world trade. The current status and prospects of development of economy of China in conditions of globalization development were researched. Both the qualitative and quantitative character of the current level of economic integration processes of China with the world economy are described on the basis of the data analysis by the Ministry of Commerce of China. The volume and extent of the China's FDI movement were analyzed; new trends in the geography of progress of Chinese investments in the EU Member States were identified. The article elucidates current tendencies of development of economic cooperation of China with the world countries, strengthening of which is considered as a result of increasing competitiveness of the PRC. The main directions of cooperation, their advantages and disadvantages, as well as possible future prospects were considered. It has been determined that foreign trade and investment activities of the country will be noticeable in the world because of their scale and intensity. The instruments for ensuring the economic influence of China have been disclosed.

Keywords: China, Chinese model of economy, foreign direct investments, PRC, trade relations, investment relationships, development scenarios, external trade, globalization.

Fig.: 7. **Bibl.:** 15.

Khomutenko Liudmyla I. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economics, Scientific-Educational Institute of Business Technologies «UAB» of Sumy State University (57 Petropavlivska Str., Sumy, 40030, Ukraine)

E-mail: lyudmila_khomutenko@ukr.net

Tereshchenko Anastasiia S. – Student, Faculty of Banking Technologies, Scientific-Educational Institute of Business Technologies «UAB» of Sumy State University (57 Petropavlivska Str., Sumy, 40030, Ukraine)

E-mail: tereshchenkoanastasia16@gmail.com

Сьогодні Китай позиціонує себе державою, яка може гідно конкурувати з наймогутнішими національними економіками світу, впливати на характер і зміст міжнародних відносин у глобальних масштабах. Посилення ролі країни у світовій економіці та глобальній політиці дедалі потужніше позначаються на перебігу основних міжнародних економічних і політичних процесів як в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, так і на глобальному рівні. Осмислення зростаючої ролі КНР у сучасній системі міжнародних відносин і передумов впливу держави на світовій арені відбувається не тільки в сусідніх із Китаєм країнах, які формують його своєрідний «стратегічний напрямок», але й на географічно несуміжних територіях. Досягнувши вражаючих показників економічного зростання, Китай стає лідером на світових товарних ринках і здійснює активний наступ на світовий ринок капіталу, невпинно втілюючи свої правила гри, забезпечуючи власні інтереси. Тому актуальним стають дослідження причин і факторів, результатів розвитку КНР, що здійснюють безпосередній вплив на національні інтереси інших держав.

Надзвичайно важливі є ці питання і для України. Сучасний стан розвитку українсько-китайських відносин зазнає певних випробувань, пов'язаних із невизначеною позицією КНР на агресію з боку Росії проти України. Водночас Україна має вже достатньо напрацьовану нормативно-правову базу та високий рівень співпраці з Китаєм, що надає змогу й надалі розглядати обидві країни як важливих стратегічних партнерів.

У період з 1980-х років одним із найсуперечливіших питань, висвітленню яких присвячено праці багатьох відомих зарубіжних і вітчизняних науковців і практиків, є питання, пов'язані з дослідженням ролі Китаю у світі як претендента на світову наддержаву. Серед зарубіжних економістів, які зробили помітний внесок у дослідженні економічного розвитку та політичного впливу КНР, не існує однозначної думки, зокрема, Б. Бьюзан, Ш. Яо, П. Ханна переконані, що Китай дуже зріс за всіма напрямками, що дозволяє визнавати цю країну як потенційну наддержаву. Інші, такі як Дж. Фрідман, Дж. Мерфі, С. Ширк, переконані, що Китай – надто «тендітна наддержава», і визнавати його як глобального лідера – передчасно. Дослідженню ролі КНР у світовій економіці, її становленню, взаємодії з країнами світу було присвячено багато робіт і серед вітчизняних науковців. Так, істотний внесок зробили В. Юрчишина, А. Островський, А. Анісімова, К. Тяжелдінова, О. Шенкара, М. Сухарьова, О. Сніжко та ін.

Мета статті: проаналізувати економічні позиції КНР у світі в умовах світової глобалізації, дослідити сучасні тенденції розвитку економічного співробітництва Китаю з країнами світу.

Про Китай як потенційного претендента на лідерство в світовій економіці почали згадувати у післявоєнний період. Загальновідомими є реформи Ден Сяопіна, що більш відомі як Китайське економічне диво. Реформи були спрямовані на розвиток сільського господарства, поліпшення демографічної політики, вдосконалення освітньої програми, оновлення науково-технічної бази, поліпшення податкової системи. У зовнішньоеко-

номічній діяльності втілювалася політика «відкритих дверей». Великий успіх мали економічні реформи. Запорукою вдалих змін стало те, що країна створювала нове, не критикуючи минуле. Усі зміни були спрямовані на покращення життя населення.

Уже у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття Китай перетворився на другу економіку світу, поступившись лише США. Сучасний Китай є яскравим прикладом економічної системи змішаного типу. В. Величко зазначав, що змішана економічна система – це баланс різних форм власності та засобів регулювання економіки в інтересах усього суспільства [1]. Китайська народна республіка демонструє світу нову економічну модель, де стратегічний державний план гармонійно інтегрований у світовий ринковий механізм. Сьогодні уряд діє за п'ятирічним планом Китаю (ППК), головна мета якого – економічний розвиток. Цей план спрямований на досягнення до 2020 року середніх і високих темпів економічного зростання, прискорення процесу урбанізації і покращення життя людей шляхом побудови «суспільства середнього достатку».

Сьогодні Китаю вдалося перейти від трудомісткого виробництва, важкої промисловості, орієнтованої на експорт, до економіки послуг. КНР вдало трансформувалося у послуго-орієнтовану економіку з розвиненим ринком фінансових послуг. У 2016 році були представлені 10 світових лідерів у галузі фінансових технологій, 4 з яких були китайськими (Ant Financial, Lufax, JD Finance, Qufenqi) [15].

Але залишається низка проблем, серед яких: корупція, нерівномірність економічного розвитку регіонів КНР, перенаселення, незадоволення населенням застарілими та регресивними методами правління. Це дестабілізує ситуацію в країні. Уряд, звичайно, приймає рішення і вживає відповідних заходів, але це приносить тільки тимчасовий та обмежений результат.

На сьогодні Китай – це один з ключових гравців у міжнародній торгівлі та займає перші місця за основними торговельними показниками у світі. У 2013 р. Китай вперше став лідером світової торгівлі, випередивши США. У 2016 році на Китай припадало 23,1% – майже чверть усієї світової торгівлі, що, безсумнівно, вказує на високу роль і вплив, який ця країна здійснює у сфері міжнародної торгівлі [12]. При цьому частка зовнішньої торгівлі у ВВП Китаю становить 20,0% [14].

Для більш детального аналізу позицій і ролі Китаю слід почати з розгляду динаміки зовнішньоторговельного обігу за сферами торгівлі останніх 11 років (рис. 1).

Експорт Китаю становить 13,2% від світової вартості експорту, тоді як імпорт – 9,9% від світової вартості імпорту. В списку провідних країн світового імпорту Китай йде слідом за США, тоді як США поступається КНР по експорту товарів. Китай активно співпрацює з міжнародними організаціями, з 2011 р. є членом СОТ, до того ж КНР підписано Угоди про вільну торгівлю з Австралією, Південною Кореєю, Швейцарією та Пакистаном.

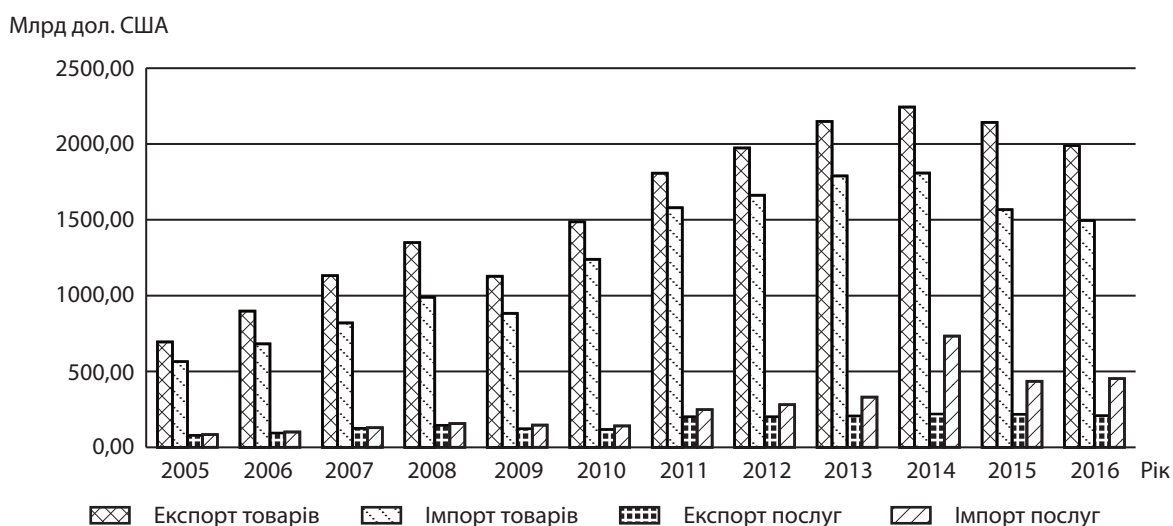

Рис. 1. Динаміка ЗТО за сферою торгівлі Китаю в 2005–2016 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі [11].

Результати досліджень товарної структури експорту засвідчили, що в Китаї здійснюється розвиток перспективної моделі міжнародної спеціалізації, де основу експорту складають товари середнього та високого ступеня переробки. Основними товарними групами експорту Китаю є електротехніка, машинобудування, меблі, текстиль, оптичні та фотографічні інструменти тощо. Виробництво електроприладів в Китаї стрімко зростає. Ця галузь промисловості в країні є найбільшою, це основа успішного китайського експорту. Експортні товари галузі охоплюють електронні пакети, друковані плати, роз'єми та контакти, комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, телекомунікації та різні електронні системи. Наявність у експортній структурі високотехнологічних товарів, попит на які має нижчий рівень еластичності відносно інших товарів, зменшує чутливість експорту до коливань світової кон'юнктури, що безперечно створює конкурентні переваги китайської промисловості. Так, експорт електричних машин та обладнання у вартісному виразі складає 553 млрд дол. США (рис. 2), що дорівнює 23,8% світового експорту електроніки. Зростання на 3% спостерігалось в експорті продажів цього продукту в пе-

ріод з 2012 р. по 2016 р., що обумовлене зростанням торгівлі смартфонами, побутовою технікою. Витрати на науково-дослідні роботи справили значний вплив на товарну структуру експорту, конкурентоспроможність продукції, вітчизняної промисловості в міжнародному масштабі, що зумовлюється здатністю до інноваційного прогресу та використання новітньої техніки та технологій. Значні обсяги китайського експорту припадають на меблі та текстиль. Варто зауважити, що експорт цих товарів упродовж 2015–2016 рр. скоротився на 11%, однак їх частка у світовому експорті залишається відносно високою, відповідно 37,7% і 34,2%.

Щодо торгівлі послугами, то можна спостерігати зворотну тенденцію. Імпорт послуг збільшується, а рівень їх експорту відносно не змінюється. На рис. 3 наведено товарну структуру експорту послуг, пріоритетними з яких є туристичні послуги, на які припадає 24,5%, а також транспортні послуги (17,9%). Найбільшу частку в «інших послугах» займають консалтингові послуги – 19,3%, комп'ютерні та інформаційні послуги – 7,3%, будівництво – 5,1%.

Сучасна географічна структура експорту Китаю відображає інтеграційні прагнення країни в регіональ-

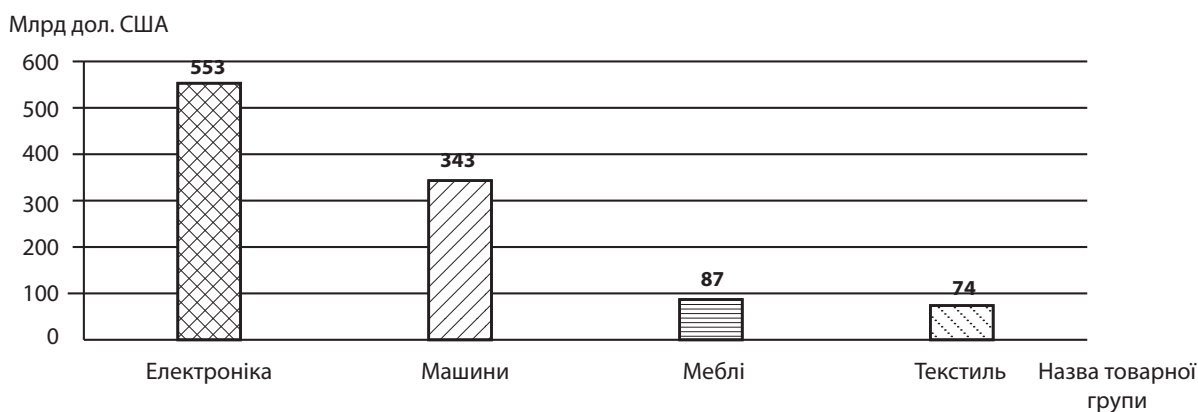

Рис. 2. Експорт Китаю за основними товарними групами в 2016 р., млрд дол. США

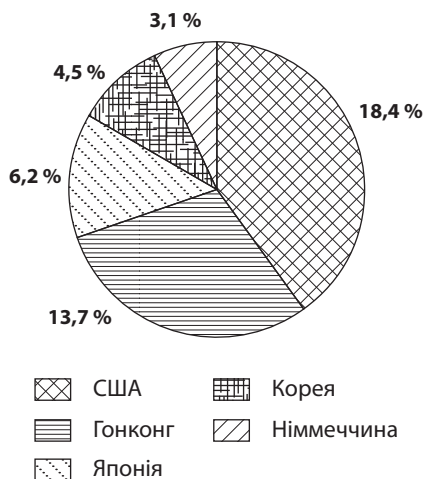
Джерело: побудовано авторами на основі [9].

Рис. 3. Експорт Китаю за основними групами послуг у 2016 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [9].

ному та глобальному розвитку. Китай як країна, яка досягла статусу глобального центру виробництва, здійснює експорт у всьому світі. Та все ж основними ринками китайської експортної промисловості є США та країни Азіатського регіону. За даними Міністерства комерції КНР, обсяг китайського експорту до США складає 385 млрд. дол. США (18,4 % загального експорту Китаю) (рис. 4), найбільша частка якого припадає на продукцію машинобудування. Друге місце в товарному експорті займає Гонконг, який споживає китайської продукції на суму 287 млрд дол. США (13,7 %). Серед країн Азії значну частку в експорті мають Японія, Південна Корея, Індія. Серед країн європейського континенту найбільшим торговельним партнером Китаю з експорту є Німеччина.

Рис. 4. Географічна структура експортної торгівлі КНР у 2016 р., %

Джерело: побудовано авторами на основі [9].

Щодо імпорту Китай є другою за величиною країною у світовому імпорті, її частка у світовому імпорті – 10 %. Вартість імпортованих до Китаю товарів у 2016 році склала 1587 млрд дол. США. Основні товарні групи імпорту Китаю наведені на рис. 5. Найвищу частку в імпорті становлять електротехніка

й інтегральні схеми, мінеральне паливо (сира нафта), машини, залізна руда. Велику увагу привертає імпортна стратегія Китаю, яка спрямована на придбання сировини для переробної промисловості, при цьому зберігаючи свої особисті запаси.

Млрд дол. США

Рис. 5. Імпорт Китаю за основними товарними групами в 2016 р., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі [9].

У товарній структурі китайського імпорту лівову частку займає електротехніка, імпорт якої у 2016 р. склав 412 млрд дол. США. Китай імпортує предмети електронної техніки для його реекспорту та експорту після того, як вони пройшли подальшу переробку. Китай закуповує мінеральне паливо, що також містять мінеральні масла та продукти їх перегонки. У 2016 р. обсяг цієї продукції склав 176 млрд дол. США, що менше на 20 % порівняно з 2012 р.

Вектори товарних потоків розвинені з Південною Кореєю, Японією, Тайбеєм, США та Німеччиною. Вартість товарів, імпортованих до КНР з Кореї, становила 158 млрд дол. США, або це 10 % від китайського імпорту (див. рис. 6). Це такі товари, як: електронні інтегральні схеми, рідкокристалічні пристрої, телефонні апарати, циклічні вуглеводні, нафтові масла. Японський експорт до Китаю протягом 2016 р. дорівнював 145 млрд дол. США, або це 9,2% загального імпорту.

Як видно з наведених даних, велику роль відіграє торгівля з Азіатсько-Тихоокеанським регіоном, однак частка Японії як звичного партнера зменшилася. Китай намагається поширити свій торговельний вплив на країни Африки та Латинської Америки.

Отже, Китай дійсно є одним із головних гравців у сучасній міжнародній торгівлі. Країна має надзвичайно високі обсяги торгівлі, в якій залишається позитивне торговельне сальдо, проте динаміка зовнішньоторговельного обігу має тенденцію до спаду. Але Китай виявився одним із небагатьох, кому вдалося зберегти свої темпи розвитку навіть при глобальній фінансовій кризі завдяки своїй торговельній експансії та зовнішньоторго-

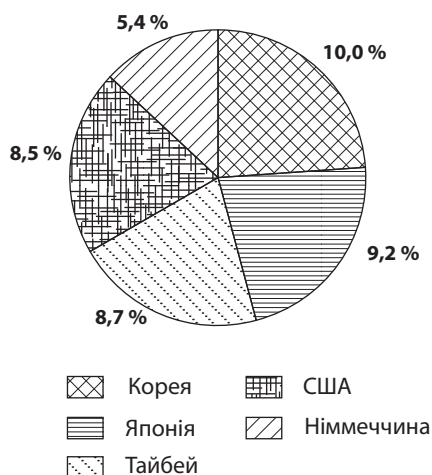

Рис. 6. Географічна структура імпортової торгівлі КНР у 2016 р., %

Джерело: побудовано авторами на основі [9].

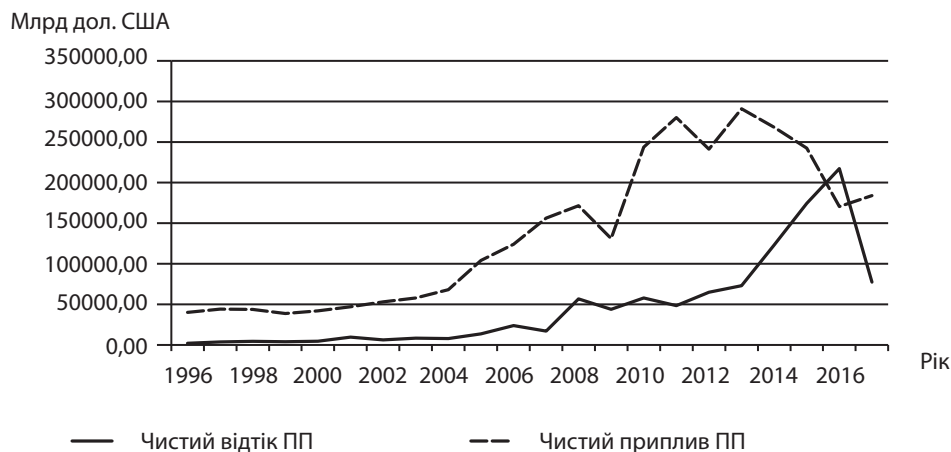

Рис. 7. Динаміка руху прямих іноземних інвестицій Китаю протягом 1996–2017 рр., млн дол. США

новляється. За даними Міністерства торгівлі країни, ПІІ в економіку Китаю у вересні склали 20,71 млрд дол. США, що на 17,3% більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року [10].

Аналіз зворотного руху капіталу демонструє нам протилежні до попередніх результати щодо динаміки обсягів прямих іноземних інвестицій. Як бачимо, відтік інвестицій з Китаю з 2015 р. по 2016 р. має зростаючу позитивну тенденцію, яка потім почала різко спадати.

Китайські інвестиції у 2016 р. в інші країни підвищилися на 44% і досягли 217 млрд дол. США, що дозволило КНР зайняти друге місце, випередивши Нідерланди (174 млрд дол. США, зростання на 26%) і Японію (145 млрд дол. США, підйом на 12%) [2].

Для Китаю 2016 р. був рекордним за обсягами інвестиційних ресурсів у країні ЄС, їх значення були удвічі вищими за попередній рік і сягнули 35 млрд дол. США, що свідчить про їх збільшення на 77% у річному вираженні. Китай натомість отримав ПІІ з ЄС у сумі 8 млрд дол. США [5], при цьому значна кількість галузей китайської економіки до сьогодні є взагалі

закритими для ПІІ. І хоча потоки ПІІ до ЄС складають менше ніж 10%, у країнах-реципієнтах виникає неабияке занепокоєння щодо інвестиційних потоків з КНР. Причиною сумнівів є спрямування інвестицій на стратегічно важливі «точки зростання» економіки ЄС. Серед джерел фінансування китайськими ПІІ найбільше виділяються такі галузі, як hi-tech, транспорт, інфраструктурні проекти, енергетика, у тому числі АЕС [4]. Керівництво Європейського Союзу у 2017 р. серйозно замислилося щодо введення обмежень для однієї з ключових європейських свобод – свободи руху капіталу.

Крім того, в розробці КНР знаходиться новий всеосяжний інфраструктурний проект «Один пояс, один шлях». Успіх проекту гарантує Китаю місце ключового центру сили у сучасному світі, сприяє полегшенню торгівлі та інвестиційної діяльності, а також поліпшенню валютного співробітництва. У рамках проекту було підписано 1862 контракти з 61 країною світу. Їх вартість досягла 31,85 млрд дол. США, що становило 51,5% загального обсягу контрактів Китаю від контрактних проектів минулого року. Цей проект є інструментом поширення економічних і геополітичних інтересів КНР на сусідні країни Південно-Східної Азії.

Варто зазначити, що для залучення інвестицій у країну значну роль відіграє розвиток банківського сектора. Китай є країною з дворівневою банківською системою (1-й рівень – ЦБ, 2 –й рівень – спеціалізовані державні банки та мережа комерційних банків). Структура банківського сектора Китаю виділяє чотири найкрупніших державних банки, які займаються лідерські позиції, а саме: Банк Китаю – Bank of China (BC), Китайський будівельний банк – China Construction Bank (CCB), Промислово-комерційний банк Китаю – Industrial & Commercial Bank of China (ICBC) та Сільськогосподарський банк Китаю – Agricultural Bank of China (ABC) [8]. Ці гіганти створюють «підґрунтя» банківської системи КНР. Загальна частка депозитів і кредитів в обсязі близько 70–80 % припадає на зазначені банки. На кінець 2016 року сукупні активи банків Китаю сягнули суми близько 33 трлн дол. США, а це на 2 трлн дол. США більше, ніж активи європейських банків. Китайські банки входять у четвірку лідерів у рейтингу найкрупніших кредитних організацій у світі.

Оцінивши зовнішньоторговельні, інвестиційні показники діяльності Китаю, доречно зазначити той факт, що роль Китаю посилюється найбільше в економічній сфері з метою власного економічного зростання. До торговельно-економічних інструментів, що сприяють посиленню ролі країни у світі, належать:

1. Податкові інструменти. Для експортерів вводиться ряд заходів із метою їх підтримки та стимулювання до ЗЕД. Так, з 1985 р. виробник повертає собі ПДВ за експортований товар. А з 2008 р. для малих і середніх підприємств було знижено податкове навантаження.

2. Митні інструменти. У країні постійно знижуються ставки на ввізні комплектуючі вироби, що використовуються у національному виробництві й далі йдуть на експорт. Ряд преференцій (зниження митних бар'єрів тощо) надається сусіднім країнам у зоні вільної торгівлі.

3. Кредитні інструменти. У країні діє Експортно-імпортерний банк для фінансування «молодих» експортерів. Для постачання ресурсів до Китаю діє система «кредити в обмін на ресурси». Схема діє таким чином: наприклад, Венесуела поставляє до КНР нафту в довгостроковій перспективі, в обмін на це Державний банк розвитку Китаю надає кредит в сумі 20 млрд дол. США.

4. Фінансові інструменти. Китай активно залучає до інвестиційної діяльності китайську діаспору за кордоном (хуацяо). Вони володіють ТНК у Південно-Східній Азії, сума акцій яких становить 5 млрд дол. США. Їх частка в інвестиції до китайської економіки дорівнює 2/3 від загального обсягу інвестицій.

5. Підрядні роботи. Багато китайських корпорацій виконують підрядні роботи за кордоном за рахунок кредитів наданих китайськими банками та урядом [3]. Китайські компанії регулярно входять у Топ-250 найбільших міжнародних підрядних організацій, зокрема це China Communications Construction Group Ltd (3 місце в рейтингу), Power Construction Corp. of China

(10 місце), China State Construction Engineering Corp. Ltd (11 місце) [7].

6. Валютні інструменти. З 2008 р. Китай почав здійснювати успішні кроки в напрямку інтернаціоналізації юаня. З 2016 р. МВФ включив китайську валюту до кошика СПЗ. Це важлива подія у процесі інтеграції китайської економіки в міжнародну фінансову систему, а також це засвідчує той факт, що країна посилює свою роль у міжнародній торгівлі. А у квітні 2017 р. Китайська народна республіка та Російська Федерація погодилися використовувати в торговому обороті юань як розрахункову валюту. Крім того, Китай з 2015 р. має власну банківську систему міжнародних банківських переказів – CIPS (China International Payment System), як альтернатива SWIFT [6]. У цілому валютна політика має помітне значення для світових фінансових ринків і глобальної економіки. Уряд КНР поступово послаблює контроль за курсом юаня, оскільки раптове вільне плавання може спричинити світову нестабільність на ринку. Так було у серпні 2015 р., коли Народний Банк Китаю (НБК) оголосив про ринковий підхід до курсоутворення юаня, що призвело до різкого знецінення валюти в 2016 р. на 6 %. Але в цілому НБК слідує за курсом валюти та не допускає серйозних коливань, у 2017 р. курс юаня виріс на 1 % [13].

Що ж стосується прогнозу економічного розвитку Китаю, то МВФ на основі доповіді ІСР та ряд інших аналітичних організацій, зокрема IHS, висувають власні прогнози для країни. Так, учені прогнозують три основні сценарії.

Перший сценарій: Китай стане першим у світі, а бізнес остаточно займе домінуючі позиції. Китайська національна валюта на початку 2030-х років стане інтернаціональною, але не глобальною. Існує велика ймовірність того, що юань стане світовою резервною валютою, але пальму першості у долара навряд чи забере.

Другий сценарій такий: Китай фактично перетвориться на союз самостійних провінцій, тому що ослабне роль правлячої партії.

Третій сценарій – передрікає розпад Китаю внаслідок селянських повстань, етнічних конфліктів. Але щоб не передрікали вчені, майбутнє такої величезної країни важко передбачити. Безперечним залишається той факт, що КНР досить ефективно й комплексно адаптується до процесів глобалізації. Більш того, країна чинить вплив на ці процеси, на їх зміст і форми. Глобалізаційні процеси дали шанс Китаю інтегруватися до світової економіки. Китайська влада має позитивне ставлення до глобалізації, адже своїми економічними успіхами країна зобов'язана саме глобалізації та розвитку ТНК.

ВИСНОВКИ

Вплив Китаю на світову економіку в останні десятиліття був досить значимим. У міру того, як сам Китай ставав все впевненішим на міжнародній арені, тим більше зростала зацікавленість інших учасників. Чим глибше занурювалися в економічну кризу європейські країни та США, тим пильніше вони звертали свої погляди на Схід.

Провівши дослідження, ми побачили, що розвиток зовнішньої торгівлі посприяв процесу модернізації в Китаї і перетворив країну на відкритий економічний суб'єкт. Китай повноцінно бере участь у міжнародному поділі праці і міжнародній конкуренції. Китайська промисловість має значний потенціал удосконалення, а також наявність хороших можливостей для реалізації інфраструктурних інвестиційних проектів.

Очевидним є той факт, що в найближче десятиліття розклад сил у світі значно, а то й радикально зміниться. Роль США та Заходу буде зменшуватися, а роль країн, що розвиваються, – зростати. І саме сучасна глобалізація зробила цю тенденцію неминучою. Цей процес поклав початок тому, що дистанція між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, почала скорочуватися. З самої суті глобалізації виходить, що останні повинні рухатися швидше за перші. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Величко В. В. «Градуалізм» як особливість політики перехідної економіки Китаю. *Економіка і прогнозування*. 2015. № 4. С. 133–140.
2. Звіт Конференції ООН з торгівлі та розвитку про роботу її 14 сесії: UNCTAD. 2016. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/td519_ru.pdf
3. Рудый К. Инструменты усиления влияния Китая в мире. *Банковский вестник*. 2010. № 12. С. 41–45.
4. Сколов С., Шольтес Б. У тіні Китаю: Берлін посилив контроль за іноземними інвестиціями // *DeutscheWelle*. 2017. URL: <http://p.dw.com/p/2gSoY>
5. China: Export of goods from 2005 to 2015 // Statista. 2016. URL: <https://www.statista.com/statistics/263661/export-of-goods-from-china/>
6. CIPS – China's Hybrid Net Settlement Clearing System by David Blair. URL: <https://www.treasury-management.com/article/1/355/2929/cips-chinas-hybrid-net-settlement-clearing-system.html>
7. ENR's 2017 Top 250 International Contractors 1-100. URL: <https://www.enr.com/toplists/2017-Top-250-International-Contractors-1>
8. Turner G., Tan N., Sadeghian D. The Chinese Banking System: Reserve Bank of Australia 2014. URL: <https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2014/sep/pdf/bu-0912-7.pdf>
9. Ministry of Commerce People's Republic of China. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/>
10. News Release of National Assimilation of FDI from January to September 2017 // Foreign Investment Department of the Ministry of Commerce. URL: http://www.fdi.gov.cn/180000121_49_4636_0_7.html
11. Trade Profiles 2016 // World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles16_e.pdf
12. Trade Profiles: China Trade Policy // World Trade Organization. URL: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=CN>
13. Wind Information Co. URL: <http://www.wind.com.cn/en/aboutus.html>
14. World Trade Statistical Review 2016 // World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2016_e/wts2016_e.pdf
15. Yu. Z. China's Economic Reform: Experience and Implications [Text] // Routledge. 2017. 164 p.

REFERENCES

- "China: Export of goods from 2005 to 2015" Statista. 2016. <https://www.statista.com/statistics/263661/export-of-goods-from-china/>
- "CIPS – China's Hybrid Net Settlement Clearing System by David Blair". <https://www.treasury-management.com/article/1/355/2929/cips-chinas-hybrid-net-settlement-clearing-system.html>
- "ENR's 2017 Top 250 International Contractors 1-100". <https://www.enr.com/toplists/2017-Top-250-International-Contractors-1>
- Ministry of Commerce People's Republic Of China. <http://english.mofcom.gov.cn/>
- "News Release of National Assimilation of FDI from January to September 2017" Foreign Investment Department of the Ministry of Commerce. http://www.fdi.gov.cn/1800000121_49_4636_0_7.html
- Rudy, K. "Instrumenty usileniya vliyaniya Kitaya v mire" [Tools to strengthen China's influence in the world]. *Bankovskiy vestnik*, no. 12 (2010): 41-45.
- Skolov, C., and Sholtes, B. "U tini Kytau: Berlin posylyv kontrol za inozemnymi investytsiyami" [In the shadow of China: Berlin has tightened control over foreign investment]. *DeutscheWelle*. 2017. <http://p.dw.com/p/2gSoY>
- "Trade Profiles 2016" World Trade Organization. https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles16_e.pdf
- "Trade Profiles: Shina Trade Policy" World Trade Organization. <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=CN>
- Turner, G., Tan, N., and Sadeghian, D. "The Chinese Banking System: Reserve Bank of Australia 2014". <https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2014/sep/pdf/bu-0912-7.pdf>
- Velychko, V. V. "«Hradualizm» yak osoblyvist polityky perekhidnoi ekonomiky Kytau" ["Gradualism" as a feature of China's transitional economy policy]. *Ekonomika i prohozuvannia*, no. 4 (2015): 133-140.
- Wind Information Co. <http://www.wind.com.cn/en/aboutus.html>
- "World Trade Statistical Review 2016". World Trade Organization. https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2016_e/wts2016_e.pdf
- Yu, Z. "China's Economic Reform: Experience and Implications". In *Routledge*, 2017. 164 p.
- "Zvit Konferentsii OON z torhivli ta rozvytku pro robotu yii 14 sesii" [Report of the UN Conference on Trade and Development on its 14th session]. UNCTAD. 2016. http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/td519_ru.pdf